

συνέντευξη

ΣΥΝΟΜΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΘΩΜΑ ΨΥΡΡΑ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΝΕΟ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ «ΑΡΤΙΟ ΚΑΤΑ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ»

Ο Κάφκα στην Πολεοδομία

Συνέντευξη στον
Μιχάλη Παπαγεωργίου

Ένα γρανάζι γυρνάει και τυλίγει πολλές ελληνικές παθογένειες σε μια σαρκαστική αλλά ευθύβολη ιστορία. Στο νέο βιβλίο του Θωμά Ψύρρα που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Μεταίχμιο», ένας άνθρωπος επιχειρεί με τον δικό του ιδιαίτερο λόγο να «μαρτυρήσει» τα όσα πέρασε στην προσπάθειά του να επιβάλλει το δίκιο για τον τόπο όπου επέλεξε να ζήσει. Οι σχέσεις που διατηρεί με τη φύση τον καθοδηγούν. Αισθάνεται χρέος του να διαφυλάξει το παρόν και το μέλλον του τόπου. Συγκρούεται με τοπικά συμφέροντα, με την ελληνική γραφειοκρατία, τον κομματισμό, τη διαπλοκή, το πελατειακό κράτος, τις διαμορφωμένες υπαλληλικές ιεραρχίες, αλλά και τις καταναλωτικές λογικές της ελληνικής κοινωνίας.

Μιλήσαμε με τον συγγραφέα περί ηθο-γραφημάτων, «κοσμικής» Δικαιοσύνης και την ταξική διάσταση απόστασης δέκα λεπτών.

Ένας σχεδόν καφκικός ήρωας μπλεγμένος σε τερτίπια και νομικές καραμπόλες που ακροβατούν ανάμεσα στη γελοιότητα και στη σοβαρότητα. Εσείς βέβαια αποδραματοποιείτε την όλη κατάσταση με τρόπο εξαιρετικό. Πρώτα ήρθε στον νου η εποχή που διαδραματίζεται η περιπέτεια ή ο ήρωας;

Πρώτα στον νου ήρθε η εποχή: οι δύο δεκαετίες πριν από την κρίση όταν η Ελλάδα επιδίωκε τον «άρτιο» εκσυγχρονισμό και ταυτόχρονα καλλιεργούσε νοοτροπίες «κατά παρέκκλιση». Πάνω στην εποχή και στις μεγάλες της αντιφάσεις χτίστηκε το βιβλίο. Γι' αυτό και το χαρακτήρισα «ηθο-γράφημα» μιας και περιγράφει το «άνθος» ήθος που μας οδήγησε τελικά στην κρίση. Ο ήρωας ξεφύτρωσε μετά, ως persona που συμπυκνώνει με τη στάση και τις περιπέτειές του την εποχή.

Θα έβαζα στοίχημα πως το βιβλίο έχει αυτοβιογραφικά στοιχεία λόγω της αμεσότητας που «βαρά-

ει ψαχνό». Κάνατε έρευνα ή είχατε κατά νου κάποια αληθινή ιστορία που την κατάπιε η μυλόπετρα του χρόνου;

Το «Άρτιο κατά παρέκκλιση», όπως και κάθε έργο της λογοτεχνίας είναι μια πλασματική κατασκευή. Συμπυκνώνει μέσα της πολλές κατεργασμένες «φέτες» πραγματικότητας, άλλες δικές μου, άλλες κοντινών προσώπων, άλλες από ακούσματα και διαβάσματα. Στο τέλος το λογοτεχνικό έργο δημιουργεί έναν δικό του χώρο πραγματικότητας ο οποίος μορφοποιεί και μορφοποιείται στις συνειδήσεις των αναγνωστών. Το ζητούμενο για ένα έργο είναι, τελικά, αν πείθει με την αληθοφάνεια των στοιχείων του και αν πετυχαίνει η «ιστορία» να λειτουργεί ως μεγεθυντικός φακός μιας «βιωμένης πραγματικότητας». Γιατί κάπως έτσι αλλάζουν οι ιδέες και διατηρείται η ελπίδα ανατροπής.

Δεν είναι αστείο πως χωριό-πόλη είναι δέκα λεπτά με το αμάξι και όμως είναι τόσο διακριτός ο προσδιορισμός του «χωριάτη» και του «αστού»; Πόσο απαγορευμένο είναι το δικαίωμα στο ίδιο όνειρο;

Στο «Άρτιο κατά παρέκκλιση», τονίζεται όντως η διάσταση «χωριάτη» και «αστού». Και βέβαια αυτό δεν γίνεται με τον τρόπο της παλαιάς ηθογράφησης που παρίστανε τους χωρικούς ως αγνούς, λεβέντες, τίμιους, ηθικούς κ.λπ. κ.λπ. Ο ήρωας του βιβλίου που εκφέρει τη βασική αφήγηση, ένας Θεσσαλός αγρότης, είναι πρόσωπο που κουβαλά τα στίγματα της εποχής του. Συχνά προ-

Με τα σόσιαλ και για ό,τι και όσα γράφονται εκεί ακολουθώ τον εξής κανόνα: Από μακριά να τα κοιτώ κι από κοντά να βλέπω (γιατί άλλο «κοιτώ», κι άλλο «βλέπω»)

σπαθεί να απαντήσει στους διώκτες του με τα ίδια μέσα. Στα οργανωμένα δίκτυα συμφερόντων που διαπλέκονται με την κεντρική εξουσία και τον κομματισμό, προσπαθεί να αντισταθεί βάζοντας διάφορα «μέσα» και «πιάνοντας γνωστούς». Όπως εκείνοι έτσι κι αυτός. Το ηθο-γράφημα δείχνει ακριβώς πως «δέκα λεπτά με το αμάξι» είναι αρκετά για να διαχωρίζουν τους ανθρώπους με βάση τη θέση που κατέχουν στα συστήματα εξουσίας.

Η αφήγηση του βιβλίου υπό μορφή συνέντευξης σε blog χαρίζει ξεχωριστές και σπαρταριστές στιγμές με την παράθεση σχολίων των «χρηστών». Από πολιτική ορθότητα μέχρι τσακωμούς σε ψηφιακά μπαλκόνια. Πείτε μου αν το διασκεδάσατε, όπως και εγώ. Ποια η σχέση σας με τα σόσιαλ;

Τα «σχόλια» των αναγνωστών ήταν το πιο δύσκολο κομμάτι της συγγραφής. Γιατί ενώ στην περίπτωση του βασικού ήρωα-αφηγητή είχα όλη την άπλα να παρουσιάσω την ψυχολογία του, στα «σχόλια» των αναγνωστών έπρεπε με ελάχιστες λέξεις να δείξω πλήθος στοιχείων: ιδεολογικά, μόρφωση, φύλο, κομματική προτίμηση κ.λπ. Αυτό ήταν δύσκολο αλλά απολαυστικό με την έννοια ότι έπρεπε να εναλλάσσω «ρόλους» και να υποδύομαι. Ήταν απολαυστικά ψυχοφθόρα.

Με τα σόσιαλ και για ό,τι και όσα γράφονται εκεί ακολουθώ τον εξής κανόνα: Από μακριά να τα κοιτώ κι από κοντά να βλέπω (γιατί άλλο «κοιτώ», κι άλλο «βλέπω»).

Πάνω απ' όλα η φύση. Ο συγγραφικός σας ακτιβισμός για το περιβάλλον είναι συγκινητικός και ζουμερός σαν φρέσκο μανταρίνι. Γιατί προνίζουμε συνέχεια το κλαδί που καθόμαστε;

Γιατί νομίζουμε ότι είμαστε η «κορωνίδα» κι ότι όλα τα όντα, η γη, ο ουρανός είναι πεδιάδα πάνω στα οποία μπορούμε να ασκήσουμε την εξουσία μας. Γιατί λείπει από τον ιδεολογικό μας εξοπλισμό η ιδέα της «κοσμικής» Δικαιοσύνης.

Για φινάλε, τι έχει απομείνει από τη φωτιά αγαπντέ;

Οι δικαστικές περιπέτειες του ήρωα-αφηγητή δεν ευοδώνονται. Δεν πετυχαίνει όσα προσδοκούσε. Δεν είναι ολότελα χαμένος. Πλέον όμως είναι σοφότερος. Και ο λόγος του μπορεί να γίνει για τους αναγνώστες μια καλοδεχούμενη ένεση αισιοδοξίας. Από την κάθε «φωτιά» πάντα απομένει ο καθαρτήριο λόγος για τη «φωτιά». **N**

